

DOI <https://doi.org/10.51647/kelm.2020.4.2.17>

ЩОДО ПИТАННЯ ВДОСКОНАЛЕННЯ АДМІНІСТРАТИВНО-ТЕРИТОРІАЛЬНОГО УСТРОЮ УКРАЇНИ

Vitalii Nestor

кандидат юридичних наук

ORCID ID: 0000-0002-8194-1392

Анотація. В Україні муніципальна реформа відбувається з моменту проголошення незалежності країни. Її черговий етап передбачає найбільш ґрунтовну за всі роки незалежності подію – перегляд адміністративно-територіального поділу країни та децентралізацію публічної влади. Важливим науковим завданням є доктринальне забезпечення цих процесів, які відбуваються в державі. А отже, тема дослідження є актуальною та своєчасною.

Метою статті є дослідити проектні роботи щодо внесення змін до Конституції України 1996 року щодо нового адміністративно-територіального поділу. Завданнями, спрямованими на досягнення цієї мети, є проаналізувати текст кожного з наявних проектів (2014–2019 роки).

Дослідження побудовано на основі превалювання порівняльно-правового методу. Також застосовуються такі методи, притаманні юридичній науці, як синтез, аналіз, дедукція, індукція. При проведенні дослідження автор спирався на онтологічний і діалектичний підходи до вирішення сформульованої проблеми.

Варто зазначити, що цілком імовірно, що доволі скоро в Україні не залишиться адміністративно-територіальної одиниці з назвою «місто».

Справа в тому, що черговий етап муніципальної реформи передбачає перегляд наявного адміністративно-територіального устрою. Відповідно до проектів законів про внесення змін до Конституції України 1996 року, передбачається, що всі населені пункти будуть іменуватися «громадами», а отже, доля «міст» як адміністративно-територіальних одиниць є не дуже зрозумілою, з огляду на відсутність конституційного підґрунтя для наступного етапу муніципальної реформи.

Варто погодитися з думкою цих і багатьох інших дослідників, які не поспішають цілком позитивно оцінювати поточний етап муніципальної реформи. Наведені вище приклади свідчать про те, що основне для кожної реформи – її конституційне підґрунтя – поки що далеко від належного з погляду юридичної техніки викладення запропонованих змін до Основного Закону України 1996 року.

Нині в Україні доцільно рекомендувати призупинити хід муніципальної реформи, доки не будуть сформовані його конституційні основи. У цьому вбачаються перспективи подальших досліджень у такому напрямі.

Ключові слова: місцеве самоврядування, адміністративно-територіальний поділ, адміністративно-територіальний устрій, адміністративно-територіальна одиниця, децентралізація.

ON THE ISSUE OF IMPROVING THE ADMINISTRATIVE-TERRITORIAL STRUCTURE OF UKRAINE

Vitalii Nestor

Candidate of Law Sciences

ORCID ID: 0000-0002-8194-1392

Abstract. In Ukraine, municipal reform has been taking place since the country's independence. Its next stage envisages the most thorough event of all the years of independence – the revision of the administrative-territorial division of the country and the decentralization of public power. An important scientific task is the doctrinal support of these processes that take place in the state. Therefore, the research topic is relevant and timely.

The purpose of the article is to investigate the project work on amendments to the Constitution of Ukraine of 1996 on a new administrative-territorial division. The tasks aimed at achieving this goal are to analyze the text of each of the existing projects (2014–2019).

The study is based on the prevalence of the comparative law method. Methods inherent in legal science, such as synthesis, analysis, deduction, induction, are also used. In conducting the study, the author relied on ontological and dialectical approaches to solving the formulated problem.

It should be noted that it is likely that soon there will be no administrative-territorial unit called “city” in Ukraine.

The fact is that the next stage of municipal reform involves a revision of the existing administrative-territorial system. According to the draft laws amending the Constitution of Ukraine of 1996, it is envisaged that all settlements will be called “communities” – and therefore, the fate of “cities” as administrative-territorial units is not very clear given the lack of constitutional basis for the next stage of municipal reform.

It is worth agreeing with the opinion of these and many other researchers, who are in no hurry to evaluate the current stage of municipal reform quite positively. The above examples show that the main thing for any reform – its constitutional basis – is still far from the proper from the point of view of legal technique statement of the proposed amendments to the Basic Law of Ukraine of 1996.

At present, it is advisable in Ukraine to suspend the course of municipal reform until its constitutional basis is formed. This shows the prospects for further research in this direction.

Key words: local self-government, administrative-territorial division, administrative-territorial system, administrative-territorial unit, decentralization.

W SPRAWIE POPRAWY USTROJU ADMINISTRACYJNO-TERYTORIALNEGO UKRAINY

Vitalii Nestor

kandydat nauk prawnych

ORCID ID: 0000-0002-8194-1392

Adnotacja. Na Ukrainie reforma samorządowa trwa od momentu ogłoszenia niepodległości kraju. Jej kolejny etap przewiduje najdokładniejsze wydarzenie dla wszystkich lat niepodległości – przegląd podziału administracyjnego i terytorialnego kraju oraz decentralizację władzy publicznej. Ważnym zadaniem naukowym jest doktrynalne zabezpieczenie tych procesów zachodzących w państwie. Tak więc temat badań jest aktualny i właściwy.

Celem artykułu jest zbadanie prac projektowych w zakresie zmian Konstytucji Ukrainy z 1996 r. w odniesieniu do nowego podziału administracyjnego i terytorialnego. Zadaniem zmierzającym do osiągnięcia tego celu jest analiza tekstu każdego z dostępnych projektów (lata 2014 – 2019).

Materiały i metody badawcze. Badanie opiera się na dominacji metody porównawczo-prawnej. Stosowane są również metody właściwe dla nauk prawnych, takie jak synteza, analiza, dedukcja, indukcja. Podczas prowadzenia badań autor opierał się na ontologicznym i dialektycznym podejściu do rozwiązania sformułowanego problemu.

Wyniki i ich omówienie. Należy zauważyć, że jest prawdopodobne, że wkrótce na Ukrainie nie pozostanie jednostki administracyjnej o nazwie „miasto”.

Faktem jest, że kolejny etap reformy samorządowej obejmuje przegląd istniejącego ustroju administracyjnego. Zgodnie z projektami ustaw o zmianie Konstytucji Ukrainy z 1996 r. zakłada się, że wszystkie miejscowości będą nazywane „wspólnotami”, co oznacza, że los „miast” jako jednostek administracyjnych i terytorialnych nie jest bardzo jasny, biorąc pod uwagę brak konstytucyjnej podstawy do następnego etapu reformy samorządowej.

Warto zgodzić się z opinią tych i wielu innych badaczy, którzy powoli dość pozytywnie oceniają obecny etap reformy samorządowej. Powyższe przykłady wskazują, że podstawowe dla każdej reformy – jej podstawa konstytucyjna – jest jeszcze daleko od należytego z punktu widzenia techniki prawnej przedstawienia proponowanych zmian w Ustawie Zasadniczej Ukrainy z 1996 roku.

Teraz na Ukrainie wskazane jest, aby zalecić zawieszenie reformy samorządowej, dopóki nie zostaną utworzone jej konstytucyjne podstawy. Widać w tym perspektywy dalszych badań w tym kierunku.

Słowa kluczowe: samorząd terytorialny, podział administracyjny, ustrój administracyjny, jednostka administracyjna, decentralizacja.

Вступ. В Україні муніципальна реформа відбувається з моменту проголошення незалежності країни. Її черговий етап передбачає найбільш ґрунтовну за всі роки незалежності подію – перегляд адміністративно-територіального поділу країни та децентралізацію публічної влади. Важливим науковим завданням є доктринальне забезпечення цих процесів, які відбуваються у державі. А отже, тема дослідження є актуальною та своєчасною.

Основна частина. Метою статті є дослідити проектні роботи щодо внесення змін до Конституції України 1996 року щодо нового адміністративно-територіального поділу. Завданнями, спрямованими на досягнення цієї мети, є проаналізувати текст кожного з наявних проектів (2014–2019 роки).

Методи. Дослідження побудовано на основі превалювання порівняльно-правового методу. Також застосовуються такі методи, притаманні юридичній науці, як синтез, аналіз, дедукція, індукція. При проведенні дослідження автор спирався на онтологічний і діалектичний підходи до вирішення сформульованої проблеми.

Результати. Варто зазначити, що цілком імовірно, що доволі скоро в Україні не залишиться адміністративно-територіальної одиниці з назвою «місто».

Справа в тому, що черговий етап муніципальної реформи передбачає перегляд наявного адміністративно-територіального устрою. Відповідно до проектів законів про внесення змін до Конституції України 1996 року, передбачається, що всі населені пункти будуть іменуватися «громадами», а отже, доля «міст» як адміністративно-територіальних одиниць є не дуже зрозумілою, з огляду на відсутність конституційного підґрунтя для наступного етапу муніципальної реформи.

Так, 26 червня 2014 року до Верховної Ради України подано Проект Закону України «Про внесення змін до Конституції України (щодо повноважень органів державної влади та місцевого самоврядування)», реєстраційний номер 4178. Він містив пропозицію, відповідно до якої частина 1 статті 133 мала бути викладена в такій редакції:

«Стаття 133. Систему адміністративно-територіального устрою складають адміністративно-територіальні одиниці: регіони, райони, громади» (Draft Law № 4187).

У Пояснювальній записці до цього Проекту Закону з аналізованого питання зазначалося: «... одночасно з реформуванням статусу органів місцевого самоврядування конкретизуються окремі положення Конституції України щодо адміністративно-територіального устрою» (Explanatory Note to Draft Law № 4187). Але в цьому документі ніяк не пояснювалося, що зміни в адміністративно-територіальному поділі будуть настільки істотними.

Аналізований Проект Закону України уточнено 7 липня 2014 року. У Проекті Закону України «Про внесення змін до Конституції України (щодо повноважень органів державної влади та місцевого самоврядування)», реєстраційний номер 4178-а містилася аналогічна наведеній вище редакція частини 1 статті 133 Основного Закону України. Пояснювальна записка до цього Проекту з аналізованого питання дублювала Пояснювальну записку попередньої редакції Проекту Закону, реєстраційний номер 4178.

Проект Закону України «Про внесення змін до Конституції України (щодо повноважень органів державної влади та місцевого самоврядування)», реєстраційний номер 4178-а від 7 липня 2014 року відкликано 27 листопада 2014 р.

Наступний Проект Закону України з аналогічним змістом подано до Парламенту 1 липня 2015 року, реєстраційний номер 2217. Назву попередніх Проектів було дещо змінено: цього разу подано Проект Закону України «Про внесення змін до Конституції України (щодо децентралізації влади)». Щодо реформи адміністративно-територіального устрою, то суттєвих змін у номенклатурі адміністративно-територіальних одиниць не відбулося, але змінився порядок їх викладення.

Невдовзі після подання Проекту Закону реєстраційний номер 2217 його було доопрацьовано. Новий Проект Закону від 15 липня 2015 року реєстраційний номер 2217-а містив ідентичні попередньому положення щодо аналізованого питання. Пояснювальна записка до цього документа акцентувала увагу на пропозиції впровадження такого виду адміністративно-територіальних одиниць, як громади. Зокрема, в її тексті зазначено:

«Змінюються окремі положення Конституції України щодо адміністративно-територіального устрою. Зокрема, закріплено, що територія України поділена на громади. Громада є первинною одиницею у системі адміністративно-територіального устрою України» (Explanatory Note to Draft Law № 2217-a).

Проекту Закону України реєстраційний номер 2217-а відкликано 29 серпня 2019 року. Замість нього, до Верховної Ради України 13 грудня 2019 року надійшов Проект Закону з аналогічною назвою, реєстраційний номер 2598.

Цей Проект розрізняє громади та міста. Щоправда, містом у ньому названо лише столицю України – Київ. Так, стаття 133 Проекту має таку редакцію:

«Стаття 133. Систему адміністративно-територіального устрою України складають адміністративно-територіальні одиниці: громади, округи, області, Автономна Республіка Крим.

Територію України складають громади. Громада є первинною одиницею у системі адміністративно-територіального устрою України.

Декілька суміжних громад становлять округ.

Правовий статус міста Києва як столиці України визначається окремим законом.

Порядок утворення, ліквідації, встановлення та зміни меж, найменування і перейменування громад, округів, областей, а також порядок утворення, найменування і перейменування та віднесення поселень до категорії сіл, селищ, міст визначаються законом.

Зміна меж, найменування і перейменування громад та поселень здійснюється з урахуванням думки їх мешканців у порядку, визначеному законом» (Draft Law № 2598).

У цій редакції статті 133 не дуже зрозуміло, яке саме співвідношення між громадами як адміністративно-територіальними одиницями та містами.

Не додає чіткості й остання частина статті 140 у формулюванні авторів цього ж Проекту, відповідно до положень якої:

«Питання організації управління районами в містах належить до компетенції рад відповідних громад» (Draft Law № 2598).

Пояснювальна записка до цього Проекту Закону не містить положень, які б сприяли уточненню згаданого співвідношення. Відповідно до її тексту:

«Передбачається законодавче врегулювання питань адміністративно-територіального устрою України, зокрема порядку утворення, ліквідації, встановлення та зміни меж, найменування і перейменування громад, округів, областей, а також порядку утворення, найменування і перейменування та віднесення поселень (сіл, селищ, міст) до відповідної категорії.

Закріплюється, що зміна меж, найменування і перейменування громад та поселень здійснюється з урахуванням думки їх мешканців у порядку, визначеному законом» (Explanatory Note to Draft Law № 2598).

Звичайно, у засобах масової інформації відповідні пояснення з'явилися. Але навряд чи варто було б змінювати текст Основного Закону України так, щоб йому бракувало точності й він став би важким для розуміння.

Можливо, це стало одною з причин, які потягли за собою доопрацювання цього Проекту Закону. Доопрацьований документ було подано до Парламенту України 27 грудня 2019 року.

В аналізованій нами частині Проект став більш зрозумілим. У ньому передбачалася така редакція статті 133:

«Стаття 133. Систему адміністративно-територіального устрою України складають адміністративно-територіальні одиниці: громади, округи, області, Автономна Республіка Крим, міста Київ та Севастополь.

Територія України поділена на громади. Громада є первинною одиницею у системі адміністративно-територіального устрою України.

Декілька громад становлять округ.

Порядок утворення, ліквідації, встановлення та зміни меж, найменування і перейменування громад, округів, областей, віднесення громад до категорії сіл, селищ, міст визначаються законом.

Зміна меж, найменування і перейменування громад здійснюються із з'ясуванням думки їх жителів у порядку, визначеному законом.

Статус міста Києва як столиці України та міста Севастополь у системі адміністративно-територіального устрою України визначаються законами України» (Draft Law № 2598-a).

У Пояснювальній записці до доопрацьованого Проекту було зазначено:

«Змінюються окремі положення Конституції України щодо адміністративно-територіального устрою. Зокрема, пропонується запровадити такий перелік адміністративно-територіальних одиниць: громада, округ, область, Автономна Республіка Крим, міста Київ та Севастополь. Громада є первинною одиницею у системі адміністративно-територіального устрою України.

Передбачається законодавче врегулювання питань адміністративно-територіального устрою України, зокрема порядку утворення, ліквідації, встановлення та зміни меж, найменування і перейменування громад, округів, областей, а також порядку віднесення громад до категорії сіл, селищ, міст» (Explanatory Note to Draft Law № 2598-a).

Варто підкреслити, що зміни до Конституції України в частині модернізації адміністративно-територіального устрою з погляду юридичної техніки викладалися все більш досконало. Але й цей Проект було відкликано, це сталося 17 січня 2020 року.

На сучасному етапі відбувається обговорення тексту нового Проекту Закону України про внесення змін до Конституції України щодо децентралізації. На офіційному веб-сайті, присвяченому децентралізації в Україні, зазначено, що «у січні 2020 року, після дискусій в експертному середовищі, у місцевому самоврядуванні і у суспільстві, запропоновані зміни були відкликані з Парламенту для доопрацювання.

Зараз напрацьовується нова редакція змін до Конституції в частині децентралізації, тривають обговорення на центральному та регіональному рівнях» (Discussion, 2020).

Отже, відповідна робота поки що триває. Що ж до оцінки поточного етапу муніципальної реформи загалом, фахівці з конституційного права висловлюються доволі обережно. Так, Ю.Б. Ключковський розмірковує:

«Парадоксально, але муніципальна реформа, яка сьогодні проводиться під гаслом децентралізації влади, реалізується насамперед у процесі укрупнення низових самоврядних одиниць, і тим самим відбувається віддалення цього рівня публічної влади від громадян. Процеси укрупнення територіальних громад, започатковані прийняттям у 2015 році Закону «Про добровільне об'єднання територіальних громад», мають суперечливий характер, оскільки не базуються на конституційних положеннях щодо місцевого самоврядування та адміністративно-територіального устрою України і далекі від добровільних засад. Однак ці процеси змушують також знову уважно подивитися на доктринальну основу місцевого самоврядування і його місце у системі публічної влади в державі. Ключовою у такому доктринальному перегляді є концепція територіальної громади як суб'єкта місцевого самоврядування, розуміння правової природи цього суспільного явища» (Kliuchkovskiy, 2019: 88).

Доволі помірних у оцінці деяких з аналізованих вище проектів законів про внесення змін і доповнень до Конституції України і професор Н.В. Мішина (Mishyna, 2020, 2015, 2014).

Висновки. Варто погодитися з думкою цих і багатьох інших дослідників, які не поспішають цілком позитивно оцінювати поточний етап муніципальної реформи. Наведені вище приклади свідчать про те, що основне для кожної реформи – її конституційне підґрунтя – поки що далеко від належного з погляду юридичної техніки викладення запропонованих змін до Основного Закону України 1996 року.

Нині в Україні доцільно рекомендувати призупинити хід муніципальної реформи, доки не будуть сформовані його конституційні основи. У цьому вбачаються перспективи подальших досліджень у такому напрямі.

Список використаних джерел:

1. Ключковський Ю.Б. Концепція територіальної громади в умовах муніципальної реформи. *Муніципальна реформа в контексті євроінтеграції України: позиція влади, науковців, профспілок та громадськості* : тези доповідей Третьої щорічної всеукраїнської науково-практичної конференції (м. Київ, 6 грудня 2019 р.). Київ : ТОВ «Ві Ен Ей Прес», 2019. С. 8–91.
2. Мішина Н.В. Органи самоорганізації населення в Україні: типологія та класифікація. *Наукові праці Національного університету «Одеська юридична академія»*. Одеса, 2020. Том XX VI. С. 81–89.
3. Мішина Н.В. Сучасні процеси децентралізації виконавчої влади та реформування місцевого самоврядування в Україні. *Наукові праці Національного університету «Одеська юридична академія»*. Одеса, 2014. Т. 14. С. 228–233.
4. Обговорення та пропозиції до проекту змін до Конституції в частині децентралізації. URL: <https://decentralization.gov.ua/constitution>.
5. Про внесення змін до Конституції України (щодо децентралізації влади) : Пояснювальна записка до Проекту Закону України від 15 липня 2015 р. реєстраційний номер 2217-а. URL: <https://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc34?id=&pf3511=55812&pf35401=351886>.
6. Про внесення змін до Конституції України (щодо децентралізації влади) : Пояснювальна записка до Проекту Закону України від 13 грудня 2019 р. реєстраційний номер 2598. URL: <https://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc34?id=&pf3511=67644&pf35401=514406>.
7. Про внесення змін до Конституції України (щодо децентралізації влади) : Пояснювальна записка до Проекту Закону України від 27 грудня 2019 р. реєстраційний номер 2598-а. URL: <https://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc34?id=&pf3511=67644&pf35401=516282>.
8. Про внесення змін до Конституції України (щодо повноважень органів державної влади та місцевого самоврядування) : Пояснювальна записка до Проекту Закону України від 26 червня 2014 р. реєстраційний номер 4178. URL: <http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc34?id=&pf3511=51513&pf35401=305854>.
9. Про внесення змін до Конституції України (щодо децентралізації влади) : Проект Закону України від 13 грудня 2019 р. реєстраційний номер 2598. URL: <https://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc34?id=&pf3511=67644&pf35401=514377>.

10. Про внесення змін до Конституції України (щодо децентралізації влади) : Проект Закону України від 27 грудня 2019 р. реєстраційний номер 2598-а. URL: <https://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc34?id=&pf3511=67644&pf35401=514377>
11. Про внесення змін до Конституції України (щодо повноважень органів державної влади та місцевого самоврядування) : Проект Закону України від 26 червня 2014 р. реєстраційний номер 4178. URL: <http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc34?id=&pf3511=51513&pf35401=305850>
12. Mishyna N.V. Doctrine of separation of powers at the local government level: the Ukrainian experience. *Молодий вчений*. 2015. № 12.1. С. 97–101.

References:

1. Klyuchkovsky Yu.B. (2019). Kontsepsiya terytorial'noyi hromady v umovakh munitsypal'noyi reform [The concept of territorial community in the context of municipal reform]. Municipal reform in the context of Ukraine's European integration: the position of the government, academics, trade unions and the public: Abstracts of the Third Annual All-Ukrainian Scientific and Practical Conference (Kyiv, December 6, 2019). K. : VNA Press LLC. P. 88–91 [in Ukrainian].
2. Mishyna N. V. (2020) Orhany samoorhanizatsiyi naselennya v Ukrayini: typolohiya ta klasyfikatsiya [Bodies of self-organization of the population in Ukraine: typology and classification]. *Naukovi pratsi Natsional'noho universytetu «Odes'ka yurydychna akademiya»*. Vol. XXVI. Odesa. P. 81–89 [in Ukrainian].
3. Mishyna N.V. (2015) Suchasni protsesy detsentralizatsiyi vykonavchoyi vladytareformuvannya mistsevoho samovryaduvannya v Ukrayini [Modern processes of decentralization of executive power and reform of local self-government in Ukraine]. *Naukovi pratsi Natsional'noho universytetu «Odes'ka yurydychna akademiya»*. Vol. 14. P. 228–233 [in Ukrainian].
4. Obhovorennya ta propozytsiyi do proektu zmin do Konstytutsiyi v chastyni detsentralizatsiyi 2020 [Discussion and proposals for the draft amendments to the Constitution in terms of decentralization 2020]. URL: <https://decentralization.gov.ua/constitution> [in Ukrainian].
5. Poyasnyval'na zapyska do Proektu Zakonu Ukrayiny «Pro vnesennya zmin do Konstytutsiyi Ukrayiny (shchodo detsentralizatsiyi vlady)», reyestratsiyyny nomer 2217-a vid 15 lystnya 2015 r. [Explanatory note to the Draft Law of Ukraine «On Amendments to the Constitution of Ukraine (regarding decentralization of power)», registration number 2217-a dated July 15, 2015]. URL: <https://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc34?id=&pf3511=55812&pf35401=351886> [in Ukrainian].
6. Poyasnyval'na zapyska do Proektu Zakonu Ukrayiny «Pro vnesennya zmin do Konstytutsiyi Ukrayiny (shchodo detsentralizatsiyi vlady)», reyestratsiyyny nomer 2598 vid 13 hrudnya 2019 r. [Explanatory note to the Draft Law of Ukraine «On Amendments to the Constitution of Ukraine (on decentralization of power)», registration number 2598 of December 13, 2019]. URL: <https://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc34?id=&pf3511=67644&pf35401=514406> [in Ukrainian].
7. Poyasnyval'na zapyska do Proektu Zakonu Ukrayiny «Pro vnesennya zmin do Konstytutsiyi Ukrayiny (shchodo detsentralizatsiyi vlady)», reyestratsiyyny nomer 2598-a vid 27 hrudnya 2019 r. [Explanatory note to the Draft Law of Ukraine «On Amendments to the Constitution of Ukraine (concerning decentralization of power)», registration number 2598-a dated December 27, 2019]. URL: <https://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc34?id=&pf3511=67644&pf35401=516282> [in Ukrainian].
8. Poyasnyval'na zapyska do proektu Zakonu Ukrayiny «Pro vnesennya zmin do Konstytutsiyi Ukrayiny (shchodo povnovazhen' orhaniv derzhavnoyi vlady ta mistsevoho samovryaduvannya)», reyestratsiyyny nomer 4178 vid 26 chervnya 2014 r. [Explanatory Note to the Draft Law of Ukraine «On Amendments to the Constitution of Ukraine (concerning the Powers of Public Authorities and Local Self-Government Bodies)», registration number 4178 of June 26, 2014]. URL: <http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc34?id=&pf3511=51513&pf35401=305854> [in Ukrainian].
9. Proekt Zakonu Ukrayiny «Pro vnesennya zmin do Konstytutsiyi Ukrayiny (shchodo detsentralizatsiyi vlady)», reyestratsiyyny nomer 2598 vid 13 hrudnya 2019 r. [Draft Law of Ukraine «On Amendments to the Constitution of Ukraine (concerning decentralization of power)», registration number 2598 of December 13, 2019]. URL: <https://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc34?id=&pf3511=67644&pf35401=514377> [in Ukrainian].
10. Proekt Zakonu Ukrayiny «Pro vnesennya zmin do Konstytutsiyi Ukrayiny (shchodo detsentralizatsiyi vlady)», reyestratsiyyny nomer 2598-a vid 27 hrudnya 2019 r. [Draft Law of Ukraine «On Amendments to the Constitution of Ukraine (Regarding Decentralization of Power)», registration number 2598-a dated December 27, 2019]. URL: <https://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc34?id=&pf3511=67644&pf35401=514377> [in Ukrainian].
11. Proekt Zakonu Ukrayiny «Pro vnesennya zmin do Konstytutsiyi Ukrayiny (shchodo povnovazhen' orhaniv derzhavnoyi vlady ta mistsevoho samovryaduvannya)», reyestratsiyyny nomer 4178 vid 26 chervnya 2014 r. [Draft Law of Ukraine «On Amendments to the Constitution of Ukraine (concerning the Powers of Public Authorities and Local Self-Government Bodies)», registration number 4178 of June 26, 2014]. URL: <http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc34?id=&pf3511=51513&pf35401=305850> [in Ukrainian].
12. Mishyna N. V. (2015) Doctrine of separation of powers at the local government level: the Ukrainian experience. *Molodyy vchenyy*. № 12.1. P. 97–101 [in English].